

Podgorica, Dec 2014; Beograd, Feb 2015

Finansiranje iz strukturnih fondova EU 2014-2020 Kako postići više?

Prevod slajdova sa slovenačkog na srpski jezik je omogućen sredstvima projekta Enhancing evaluation capacities in Serbia koji je realizovan u saradnji ASMEP - Association of Serbian Monitoring and Evaluation Professionals i Slovensačkog društva evaluatora (2014/15), a koji je finansirao IOCE – International organisation for cooperation in evaluation (prevod: Betka Skerlak, lektura na srpski Ivan Tasić)

Realizacija: Slovensko društvo evaluatorjev, <http://www.sdeval.si>,
Autori: mag. Ivo Piry, dr. Pavle Gantar, Lili Mahne, mag. Bojan Radej

1.tema:

Integralni pristup teritorijalnom razvoju iz EU fondova 2014-2020

Mag. Ivo Branimir Piry
ibpiry@gmail.com

Slabosti dosadašnje strukturne politike EU

- Disperzija investicija: finansiranje unapred pripremljenih projekata, a ne onih koji su najpotrebniji
- Loša evaluacija održivih učinaka, naročito nakon završetka investicija
- Teritorijalna neusklađenost investicija

3

Integralni pristup

- Mudar rast, mudra specijalizacija: ekomska, socijalna i teritorijalna kohezija
- Teritorijalna usklađenost razvoja (ciljevi ekonomskog razvoja s ciljevima teritorijalne kohezije, prostornog razvoja)
- Kombinacija različitih EU fondova
- Međusektorski pristup - horizontalno.

4

HORIZONTALA: Mudra specializacija

	Prioritet 1	Prioritet 2	Prioritet 3
H1: Održiva energija	↑	↑	↑
H2: Održiva mobilnost			
H3: Održiva upotreba resursa			
H4: Zdravlje			
H5: Inkluzivno društvo			
	Sektorske mere	Sektorske mere	Sektorske mere

HORIZONTALA: Operativni program - prioriteti

Prioriteti OP:

- Tehnološki razvoj i inovacije (Vlastiti prioritet OP + Socijalni prioritet OP + Ekološki prioritet OP + Institucionalni prioritet OP)
- Ekološki prioritet OP (Vlastiti prioritet OP + Energija + Transport+ Tehnološki razvoj i inovacije).
- Prioritet konkurentnosti (Vlastiti prioritet OP + Tehnološki razvoj i inovacije + Ekološki prioritet OP)
- ... (11)

Novi instrumenti horizontalnog razvoja

ITI - Integrated territorial investment

- Razvojna strategija gradova
- Teritorijalni ciljevi geografske celine
- Kombinovanje ciljeva različitih prioriteta OP
- Kombinovanje fondova (regionalni – socijalni)

CLLD - Community led local development

- Sveobuhvatna razvojna strategija na lokalnom nivou (10.000 . 150.000 stanovnika) - Sub-regije
- Lokalna partnerstva – lokalne akcione grupe sastavljene od predstavnika partnera, ujedinjenih oko integralne lokalne strategije razvoja
- Upravljanje sa lokalnog nivoa, saradnja privatnog i nevladinog sektora

7

Tema 2: ITI

Dr. Pavel Gantar

Pavel.Gantar@siol.net

Tema 3 CLLD

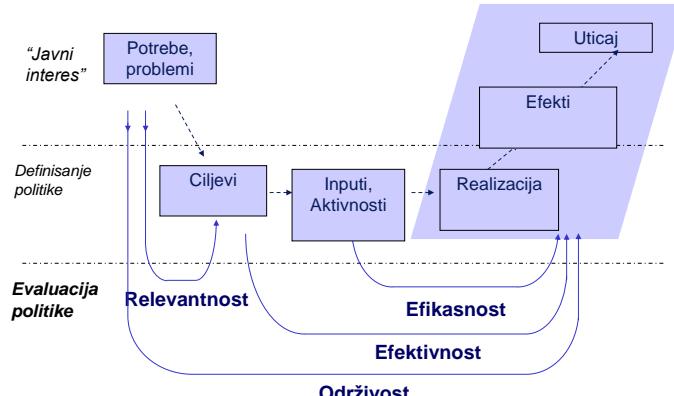
Lili Mahne
Notranjski ekološki center,
lili.mahne@siol.net

Tema 4 Metodologija pripreme integralnog projekta

mag. Bojan Radej
Slovensko društvo evaluatorjev
bojan.radej@siol.net

Linearni logički okvir programiranja

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/guide_evalsed.pdf

11 prioriteta OP, 11 logičkih okvira - komplikovano

11

3 lineарне логике ISTOG пројекта, delimično nezavisne, delimično zavisne Aktivnosti - A	Logika više nije jednoobrazna nego mrežna, matričна логика				Sinergije			
	učin → aktiv ↓	A1	A2	A3	učin → Aktiv ↓	A1	A2	A3
	A1	A1 na A1	A1 ∩ A2	A1 ∩ A3	A1	A1 ∩ A1	A1 ∩ A2 A2 ∩ A1	A1 ∩ A3 i A3 ∩ A1
	A2	A2 ∩ A1	A2 ∩ A2	A2 ∩ A3	A2	-	A2 ∩ U2	A2 ∩ A3 i A3 ∩ A2
	A3	A3 ∩ A1	A3 ∩ A2	A3 ∩ A3	A3	-	-	A3 ∩ A3
Vennov dijagram je shema kompleksne programske teorije								
	3 nivoa programiranja		Elementi		Metodologija			
	Primarni		A1	A2	A3	Klasična struktura, nepovezano		
	Sekundarni		A1 ∩ A2 = A1,2	A2 ∩ A3 = A2,3	A1 ∩ A3 = A1,3	Medusektorski pristup		
	Tercijalni		A1 ∩ A2 ∩ A3 = A1,2,3		Integralno/ Sinergija ¹²			

Tema 5

Evaluacija integralnosti projektnih efekata

mr. Bojan Radej

Slovensko društvo evalvatorjev

bojan.radej@siol.net

Neagregirani
rezultati

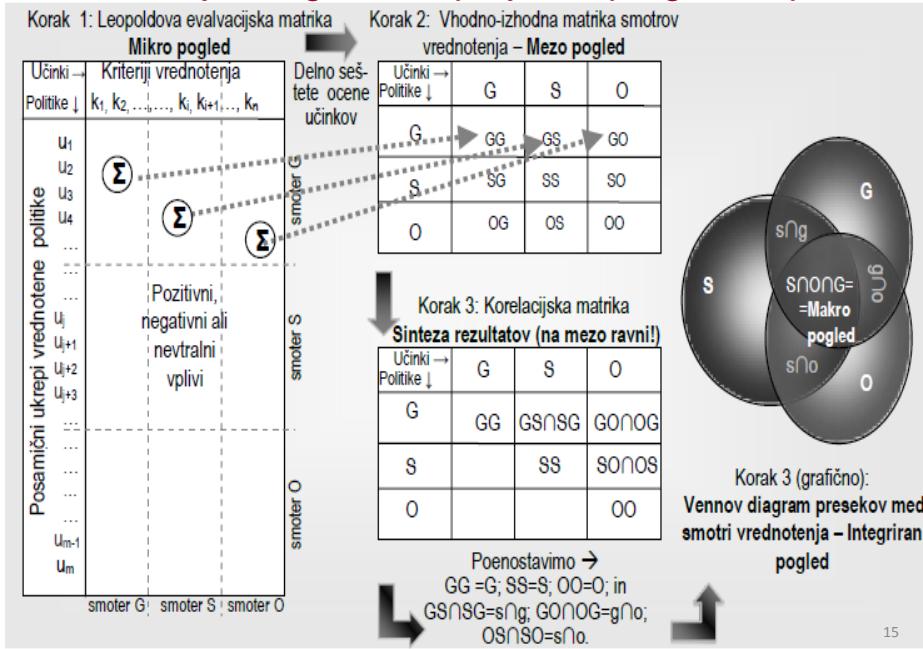
Tabela 1: Leopoldova matrika učinkov Regionalnega programa Pomurja

Ukrepi	Vplivi ukrepov		Gospodarski		Socialni		Okoljski	
	Rast BDP	Naložbena intenzivnost	Brezposelnost	Migracije	Izdatki za varstvo okolja	Pridel na sistem odvajanja voda		
1 Zmanjšanje razvojnega zaostanka	+	+	0	-	+	+	+	+
2 Povečanje konkurenčnosti	+	+	-	-	-	-	+	+
3 Promocija naložb	+	+	+	+	0	0	+	+
4 Razvoj endogenih prednosti	+	+	+	+	+	+	+	+
5 Podjetništvo	+	+	-	+	0	0	0	0
6 Regionalni turistični organiz. Model	0	0	0	0	0	0	0	0
7 Pomurje kot turistična destinacija	+	0	0	+	0	0	0	0
8 Destinacijsko upravljanje	0	0	0	0	+	+	+	+
9 Destinacijsko trženje	+	0	0	+	0	0	0	0
10 Človeški viri v turizmu	0	+	+	+	0	0	0	0
11 Upravljanje kakovosti	0	+	0	0	0	+	+	+
12 Turistična infrastruktura	+	+	0	0	+	+	+	+
13 Raziskave v razvoju v turizmu	+	+	0	0	0	0	0	0
14 Neonatnosti v zdravju	0	0	0	0	0	0	0	0
15 Mreža promocije zdravja	+	+	+	+	0	0	0	0
16 Neenakosti v zdravju – regionalno	+	0	+	+	0	0	0	0
17 Neenakosti v zdravju – sanjavi	+	0	+	+	0	0	0	0
18 Kakovost•dostop do zdravja, storit.	+	0	0	0	0	0	0	0
19 Zdravje okolja	0	+	0	0	+	+	+	+
20 Mentalno zdravje	0	0	+	+	0	0	0	0
21 Kmetijska modernizacija	+	+	-	-	+	+	+	+
22 Okoliško kmetijstvo	+	+	+	+	+	+	+	+
23 Podjetništvo v kmetijstvu	+	0	+	0	0	0	0	0
24 Človeški viri v kmetijstvu	0	0	+	+	0	0	0	0
25 Rast dodane vrednosti v kmetijstvu	+	+	-	-	+	+	+	+
26 Proizvodi, storitve – kmetijstvo	+	+	+	+	+	+	+	+
27 Proizvodi, storitve – agroindustrija	+	+	-	0	+	+	+	+
28 Trženje kmetijskih proizvodov	+	+	0	0	0	0	0	0
29 Razvoj podnežja – proizvodi, storit.	+	+	+	+	0	0	0	0
30 Kmetijska krajina	+	+	+	+	+	+	+	+
31 Podjetništvo na podnežju	+	+	+	0	0	0	0	0
32 Sodelovanje podneželskih akterjev	+	0	+	+	0	0	0	0
33 Vodooskrba	+	+	+	0	+	+	+	+
34 Prometna infrastruktura	+	+	+	+	+	+	0	0
35 Alternativni lokalni viri energije	+	+	+	+	+	+	0	0
36 Energetsko distribujsko omrežje	+	+	0	0	0	0	0	0
37 Dostop do informacijske tehnolog.	+	+	+	+	0	0	0	0
38 Zbiranje, ravnanje z odpad.vodami	+	+	+	0	+	+	+	+
39 Upavljanje trdnih odpadkov	+	+	+	0	+	+	+	+
40 Komunalno upravljanje vod	+	+	+	+	+	+	+	+
41 Kakovosti voda	+	+	+	0	+	+	+	+
42 Revitalizacija kritičnih onesnaženj	-	-	0	0	+	+	+	+
43 Nekgalna odlagališča, monitoring	+	+	+	0	+	+	+	+
44 Varnost narave in kulture	-	+	-	0	+	+	0	0
45 Zelena energetska politika	+	-	+	0	+	0	0	0
46 prostorsko planiranje	+	+	+	+	0	0	0	0
47 Komunikacijske strategije	+	+	0	0	0	0	0	0

Vir: Radej, 2006.

14

Evaluacija integralnosti projekta, programa, politike

Trougao inovacija Obrazovanje – Znanje - Istraživanje

1. NIVO (Trougao)		TROUGAO INOVACIJA					
2. NIVO (Integralne komponente)		Istraživanje (R)		Znanje (Z)		Obrazovanje (I)	
3. NIVO (Prioriteti)		RR RP1 PU 1		RČV RP1 PU 1	RČV RP3 PU 3	RČV RP3 PU 3	
4. NIVO (Instrumenti)		S R R P	CO	KC	Mladi istraživači	Karijerni Centri	Bolonjski programi Gostujući profesori/nastavnici Stipendiranje dokt. Studija.

Mere i evaluacijski indikatori inovacione politike

Ocene (raspon od 1-5)

Kriterijumi evaluacije		Indikator efikasnosti (analiza)	Utjecaj na okruženje (anketa)	Poluga privatnog kapitala (analiza)	Regionalni policentrizam (analiza)	Jednakost polova (anketa)	Održivost (analiza)	Uticaj na poslovanje (anketa)	Zaposlenost (analiza)	Uticaj na šire društvo (anketa)			
									RČV RP3 PU 3				
		RR RP1 PU1				PU 1	PU 3						
Prioritete z ukrepi		SRRP, Centri odličnosti, Centri kompetentnosti				Mladi istraživači	Stipendije dokt-studija	Gostujući Prof/nastavnici	Karijerni Centri	Bolonj. programi			
R	R	R	R	Z	Z	I	I	I	I	I			
SRRP/KC/CO RR RP1 PU 1	R	3,2	4,2	3,0	2,6	3,0	3,7	3,1	3,1	3,1			
Mladi istraživači RČV RP1 PU 1	Z	2,7	2,8	1,0	3,0	3,0	5,0	3,3	3,8	3,4			
Stipendije doktor. studija RČVRP1 PU 3	Z	2,6	3,3	1,0	n.r.	5,0	5,0	3,5	2,2	3,4			
Bolonjski programi RČVRP3 PU 3	I	3,4	3,8	1,0	n.r.	2,5	5,0	2,9	3,5	3,4			
Gostujući profesori RČVRP3 PU 3	I	3,0	2,6	1,0	2,8	3,0	4,0	3,2	3,2	2,9			
Karijerni centri RČVRP3 PU 3	I	3,8	2,6	1,0	2,8	3,0	4,0	3,7	3,5	3,9			

MKPROJEKT

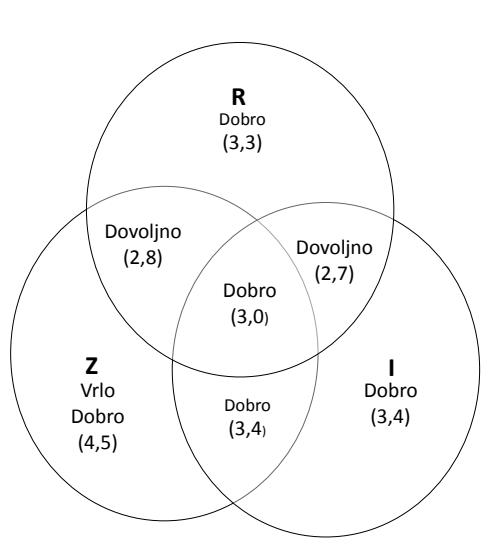
H i V efekti u trouglu inovacija

Ocene (raspon od 1-5)

Tabela: Leontjeva matrica			
	R	Z	I
R	3,3	3,4	3,1
Z	2,3	4,5	3,3
I	2,5	3,6	3,4

Tabela: Korelaciona matrica

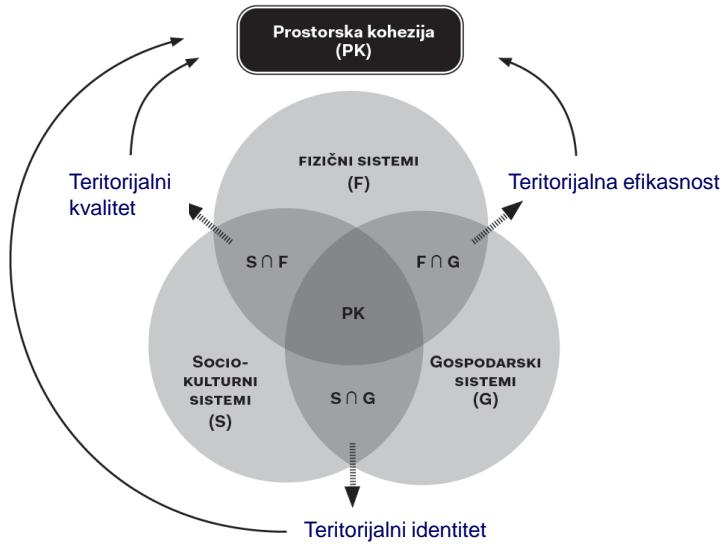
	R	Z	I
R	3,3	2,8	2,7
Z		4,5	3,4
I			3,4

MKPROJEKT

18

Evaluacija teritorijalne kohezije

Izvor: ESPON

19

Uticaj energetske politike na teritorijalnu koheziju

Integracija = Stroga ravnoteža + Kohezija + Uzajamnost (meka ravnoteža)

$$I = (R, k, r)$$

Ocene (raspon od -2 do +2)

Leontjeva			(R): Stroga ravnoteža			Teritorijalna kohezija (k, r):								
G	S	F	Područje	Vrednost	Rezultat	Područje	Presek	Rezultat						
								Iznad	Ispod	Diagonale				
								a	b	c = a + b				
G	1	0	0	GNG	1	Neravno teža – Neintegrально		P _i	GNS & SNG	0	1	Veoma meka (1/4)	Srednje	
S	1	0	2	SNS	0			P _k	SNF & FNS	2	1	Srednje jaka (3/4)	Srednje	
F	2	1	2	FNF	2			P _u	GNF & FNG	0	2	Meka (2/4)	Niska	

20

Poente (Zaključci)

Stroga ravnoteža (R) = Jednako uvažavanje prioriteta OP, njihovih vertikalnih odnosno primarnih ciljeva:

- Ne samo maksimiziranje realizacije nego i jednakih mogućnosti za sve = integralno.
- Jednostranost nije isplativa.

Kohezije (k) = Snaga povezanosti

- Sekundarna, indirektna efektivnost, horizontalno. V efekti nisu jednaki H efektima.
- Maksimizirati k = međuzavisnost bez narušavanja autonomije.

Meka ravnoteža (r) = Uzajamnost na polju zajedničkih interesa, ne samo poštovanja obligatornih normi (V).

21

Literatura

- EC. 2012. Simplifying Cohesion Policy for 2014-2020, http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_en.cfm, Factsheet.
- EC. 2012. Integrated Territorial Investment, Factsheet, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/iti_en.pdf
- EC. 2012. Integrated Sustainable Urban Development, http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_en.cfm, Factsheet
- EC. 2012. Community-led Local Development, http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/publication/index_en.cfm, Factsheet.
- Evropa 2020 - Strategija Unije za pametno, trajnostno in vključujočo rast
- Radej B. 2013. Jabolka in hruške: Sinteza brez skupnega imenovalca. Ljubljana, Slovensko društvo evaluatorjev, Delovni zvezki, 6/3, 31 str. <http://www.sdeval.si/Objave/Jabolka-in-hruske-Sinteza-brez-skupnega-imenovalca.html>
- Radej B. 2012. »Študija lokalnih razvojnih virov in potencialov za razvoj socialnega podjetništva v Pomurju«. Podlage za analizo razvojnih virov in potencialov lokalnega okolja za razvoj socialnega podjetništva v Pomurju. Projekt SPODRAST, Mozaik, Murska Sobota. info@sdeval.si
- Radej B., M. Golobič. Delna celota: primer prostorske kohezije. Ljubljana, Slovensko društvo evaluatorjev, Delovni zvezki, 6/3, 31 str., <http://www.sdeval.si/Publikacije-za-komisijo-za-vrednotenje/Delna-celota-primer-prostorske-kohezije-DZ-2/2012.html>
- Radej B., M. Golobič, M. Macur, S. Dragoš. 2011. Vrednotenje politik: Obzorja nove miselnosti. Ljubljana: Vega.
- Radej B., M. Golobič, M. Macur. 2012. Kompleksna družba v radikalni sredini. Ljubljana: Biotehniška fakulteta - Oddelek za krajinsko arhitekturo.
- The Guide, http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/evaluation/guide/guide_evalsed.pdf
- Uredba SSO (o skupnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu, Kohezijskem skladu, Evropskem kmetijskem skladu za razvoj podeželja in Evropskem skladu za pomorstvo in ribištvo, ki jih zajema Splošni strateški okvir, o splošnih določbah o Evropskem skladu za regionalni razvoj, Evropskem socialnem skladu in Kohezijskem skladu)